

Anmälan mot Försäkringskassan om bl.a. dröjsmål med att verkställa en länsrättsdom

Anmälan

I en anmälan, som kom in till JO den 5 mars 2009, klagade AA på Försäkringskassan. Klagomålen avsåg bl.a. att Försäkringskassan inte skyndsamt nog vidtagit åtgärder för att verkställa en länsrättsdom och ett beslut av Försäkringskassan avseende BB:s sjukpenninggrundande inkomst. Av till anmälan bifogade handlingar framgick i denna del bl.a. följande. I omprövningsbeslut den 20 oktober 2006 fastställde Försäkringskassan BB:s sjukpenninggrundande inkomst till noll kr fr.o.m. den 1 juni 2006. Länsrätten i Stockholms län upphävde beslutet den 11 december 2007. Försäkringskassan överklagade domen och den 8 januari 2008 beslutade Kammarrätten i Stockholm att inte meddela prövningstillstånd. Sjukpenning utbetalades därefter retroaktivt den 12 mars 2008. AA påpekade att BB var berättigad till ytterligare sjukpenning, varefter kassan den 9 juli 2008 betalade ut ytterligare sjukpenning för perioderna augusti 2006 och augusti 2007. AA framförde att domen fortfarande inte verkställts fullt ut. Den 13 november 2008 utbetalade Försäkringskassan ytterligare sjukpenning för augusti 2007.

AA anförde därutöver följande. Den 6 februari 2008 begärde han, i egenskap av ombud, att få ta del av handlingar i BB:s ärende utvisande ”hur ärendet hanterats”. Då han inte fick något svar från kassan upprepade han i november 2008 sin begäran. Det dröjde därefter till den 14 januari 2009 innan Försäkringskassan besvarade hans förfrågan, men de handlingar som han då fick ta del av var ofullständiga.

AA klagade även på att Försäkringskassan inte skyndsamt nog diariefört en skrift som han skickade till kassan den 20 november 2008. Han anförde att han vid samtal med kassan fått vetskap om att handlingen varit förkommen och diariefördes först den 10 december 2008. AA uttryckte även missnöje med att kassan underlåtit att besvara hans skrivelser till kassan.

Utredning

Försäkringskassan anmodades att yttra sig över anmälan. I sitt remissvar anförde Försäkringskassan, genom verksamhetsområdeschefen CC, bl.a. följande.

Utredning

Försäkringskassans interna utredning med anledning av JO:s begäran om yttrande visar följande.

Verkställighet av dom resp. omprövningsbeslut

I oktober 2006 fattade Försäkringskassan ett omprövningsbeslut avseende AA:s klients sjukpenninggrundande inkomst (SGI). Beslutet överklagades och i december 2007 beslöt länsrätten att upphäva beslutet. Försäkringskassan överklagade domen och yrkade inhibition. Den 8 januari 2008 meddelade kammarrätten beslut om ej prövningstillstånd, varför länsrättens dom stod fast.

Av till AA översänd journalhandling framgår att hans klients SGI den 4 mars 2008 ändrades tillbaka till den som tidigare fastställdes.

Av andra handlingar framgår att Försäkringskassan under 2008 betalat ut sjukpenning för tiden 9 augusti 2006 tom 31 augusti 2007.

Inte få ta del av journal/utredningsanteckningar

I skrivelse den 20 november 2008 har AA begärt kopior ”över era journal/ärendehanteringssystem”. Av en tidigare skrivelse den 6 februari 2008 framgår att begäran avser journal/utredningsanteckningar hur ”verkställigheten av domen hanterats.” Handlingar som motsvarar begäran har lämnats ut i samband med att en skrivelse översändes till AA den 14 januari 2009.

Registrering av handling

Skrivelsen av den 20 november 2008 rubricerad som ”Klagomål över .” inkomststämplades hos Försäkringskassan den 24 november 2008. Efter viss efterforskning för att finna ut vilket ärende skrivelsen gällde, kom handlingen att föras in i Försäkringskassans Diabssystem inför överlämnandet till LFC Stockholm City för fortsatt handläggning (dnr 72069-2008).

Försäkringskassans slutsatser

Av utredningen i ärendet framgår att handläggningen av AA:s klients ärenden inte har fungerat tillfredsställande.

Visserligen har domen verkställts vad gäller ändringen av AA:s klients SGI i mars 2008. De följdändringar som bör ha skett, dvs. att kontrollera och utbetala sjukpenning, har dock skett med fördröjning, vilket beklagas.

De journalutdrag som översänds till AA i januari 2009 rör de avsedda förhållandena.

AA:s begäran inkom i februari 2008. Några åtgärder för att verkställa domen hade då ännu ej gjorts. Hans upprepade förfrågan i november borde dock ha resulterat i att dessa handlingar omgående överlämnades till honom. Det är mycket otillfredsställande att så inte skett. Vidare borde AA i februari fått ett besked om att inga åtgärder för att verkställa domen ännu hade vidtagits.

AA:s skrivelse om klagomål registrerades som inkommen den 24 november 2008. Om det är samma dag som den inkom har inte gått att utreda. När vetskap erhållits om vad som avsågs med skrivelsen registrerades handlingen i Diabas och överlämnades till rätt enhet för handläggning.

I fråga om verkställighet av domar har i Försäkringskassans nya metodstöd för hantering av domar som ska verkställas, en mer noggrann rutin lagts fast vilket ska innebära att fördröjningar av verkställighet inte kommer att ske annat än sådant som beror på exempelvis beräkningar och andra kompletterande utredningar som en dom som liksom vad denna för med sig.

AA yttrade sig över remissvaret, varvid han bl.a. gjorde gällande att kassan inte låtit honom ta del av journalanteckningarna i ärendet.

Handlingar från Försäkringskassan inhämtades.

Bedömning

Verkställighet av länsrättens dom m.m.

Av utredningen framgår följande. Länsrätten i Stockholms län upphävde den 11 december 2007 Försäkringskassans beslut om att fastställa BB:s sjukpenninggrundande inkomst från och med den 1 juni 2006 till noll kronor. Försäkringskassan överklagade domen och begärde inhibition, men Kammarrätten i Stockholm beslutade den 8 januari 2008 att inte meddela prövningstillstånd. Försäkringskassan hade dessförinnan, den 18 december 2007, till följd av andra omständigheter än de som var föremål för prövning i det överklagade beslutet, fastställt BB:s sjukpenninggrundande inkomst från och med den 18 juni 2007 till 144 000 kr, och från och med den 1 september 2007, till 288 000 kr.

I fråga om vidtagna åtgärder för att verkställa länsrättens dom och Försäkringskassans beslut har bl.a. följande framkommit. Den 4 mars 2008 ändrade Försäkringskassan BB:s sjukpenninggrundande inkomst till 321 400 kr, vilket var den nivå hon hade haft före kassans beslut om att fastställa hennes sjukpenninggrundande inkomst till noll kronor. Försäkringskassan utbetalade därefter sjukpenning retroaktivt den 12 mars 2008, den 9 juli 2008 och den 13 november 2008.

Enligt 20 kap. 13 § tredje stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring ska Försäkringskassans beslut och domstols beslut gälla omedelbart, om inte annat har föreskrivits i beslutet eller bestäms av den domstol som har att pröva beslutet.

Att ett beslut gäller omedelbart innebär inte endast att det är verkställbart, utan också att det ska verkställas så snart som möjligt. I de fall ett beslut om en försäkrads sjukpenninggrundande inkomst medför att en förmån ska utbetalas retroaktivt, ska givetvis även sådana åtgärder ske snarast möjligt. Ett visst dröjsmål med verkställigheten kan dock godtas i de fall Försäkringskassan framställt ett yrkande om inhibition av domen och avvaktar beslut i denna fråga. I detta fall beslutade kammarrätten att inte meddela prövningstillstånd den 8 januari 2008. Frågan om inhibition hade därmed förfallit.

Det nu sagda innebär att Försäkringskassan omgående borde ha vidtagit åtgärder för att verkställa beslutet från den 18 december 2007. Efter kammarrättens beslut borde Försäkringskassan omgående ha verkställt även länsrättens dom. Jag är mycket kritisk till att Försäkringskassan inte ändrade BB:s sjukpenninggrundande inkomst förrän den 4 mars 2008. Jag ser också allvarligt på att kassan först i november 2008 – och då först efter påminnelser från BB:s ombud AA – fullt ut vidtog de åtgärder som krävdes för att verkställa domen i sin helhet. Försäkringskassan förtjänar allvarlig kritik.

Begäran om handlingsutlämnande m.m.

Enligt 16 § förvaltningslagen (1986:223) har den som är part i ett ärende hos en myndighet – med de begränsningar som följer av 10 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) – rätt till insyn i utredningsmaterialet. Regeln om partsinsyn utgör ett komplement till tryckfrihetsförordningens bestämmelser om rätten att ta del av allmänna handlingar. Rätten till partsinsyn innebär att den enskilde kan ha rätt att ta del av även sådana handlingar som ännu inte nått det

stadium i handläggningen att de är att anse som allmänna handlingar. Parten kan därigenom bevaka sina intressen i ärendet och kontrollera hur myndigheten handlägger ärendet.

Jag instämmer i Försäkringskassans bedömning att kassan redan i februari 2008 borde ha besvarat AAs begäran om att få ta del av handlingar och vid hans upprepade förfrågan i november 2008, omgående överlämnat handlingarna. Jag är mycket kritisk till Försäkringskassans hantering av AAs begäran.

AA har gjort gällande att kassan fortfarande inte låtit honom ta del av samtliga journalhandlingar i ärendet. Såvitt framgår av utredningen är den begäran om handlingsutlämnande som han framställt begränsad till sådana journalanteckningar som utvisar hur ”verkställigheten av domen hanterats”. Dessa har enligt kassan lämnats ut i januari 2009. Det som AA anfört i denna del föranleder därför inte några ytterligare uttalanden eller åtgärder från min sida.

Övrigt

Försäkringskassan har i remissvaret inte bemött AAs klagomål om att kassan underlåtit att besvara hans skrivelser. Jag nöjer mig med att erinra om Försäkringskassans skyldighet att, i enlighet med 4 § förvaltningslagen, besvara frågor från enskilda så snart som möjligt.

Försäkringskassan har inte heller bemött det som AA anfört om att kassan uppgett att en skrivelse från honom, som han skickade till kassan den 20 november 2008, försvunnit. Av utredningen framgår däremot att en handling daterad den 20 november 2008 registrerades som inkommen till Försäkringskassan den 24 november 2008. Ytterligare utredningsåtgärder i denna del framstår inte som meningsfulla, och jag nöjer mig med att konstatera att det saknas grund för kritik från min sida.

Ärendet avslutas med den allvarliga kritik som framgår av det ovan sagda.